

Mangel på jord bremser økologien

Tema: Økologi

14 pct. af de danske mælkeproducenter overvejer at lægge om til økologisk mælkeproduktion. Men mange dropper tanken igen, fordi de mangler jord.

Forbrugerne skriger for tiden på økologiske mælkeprodukter, og mejerierne gør, hvad de kan, for at efterkomme efterspørgslen. Indtil videre ser det ud til at lykkes, men hvis efterspørgslen fortsat stiger, kan mejerierne få problemer med at levere. For selv om mange landmænd sysler med tanken om at lægge produktionen om til økologi, så strander drømmene ofte på manglende areal og spredt arrondering.

Kvægkonsulent Kirstine Jørgensen fra Landscentrets afdeling for økologi kender kun alt for godt til det problem:

"Vi hører det hele tiden. Det er uden tvivl den primære årsag til, at konventionelle landmænd dropper planerne om den økologiske produktionsform."

Økologi kræver plads

Grunden til, at økologer skal bruge mere jord, er, at de kun kan have 1,4 dyreenheder pr. ha, mens konventionelle brug kan have 2,3 dyreenheder pr. ha. Samtidig skal økokøerne på græs i sommerhalvåret i mindst seks af dagens lyse timer.

Det stiller igen store krav til, at græsningsarealerne ligger tæt op til gården.

"Det kan være svært at få tingene til at hænge sammen, men for mange drejer det sig også om at have lysten til at tage udfordringen med økologi op," siger Kirstine Jørgensen og understreger, at ønsket om at lægge om til økologi ikke behøver at strande på manglende jord. For økologiske mælkeproducenter får mere for mælken, og det giver muligheder:

"I stedet for at udvide, som mange konventionelle landmænd gør, så kan man jo også gå den anden vej. Der er mange, som egentligt ikke tiltrækkes af tanken om flere køer. For dem kunne det måske være løsningen at beholde de køer, man har, og i stedet lægge om til økologi. Det er en anden måde at udvide egenkapitalen på," pointerer Kirstine Jørgensen.

Arla lokker

Og udvides skal der. For mejerigiganten Arla mangler økomælk, da eksporten af økologiske produkter til udlandet er steget. Derfor har mejeriet forhøjet sit økotillæg til 62,3 øre/kg. Tillægget gives også for mælken i de seks måneder, der går, inden den får status af at være økologisk. Dertil tilbyder Arla også at betale halvdelen af et omlægningstjek og den anden halvdel, hvis landmanden vælger at lægge om.

"Det kan være svært at få tingene til at hænge sammen, men for mange drejer det sig også om at have lysten til at tage udfordringen med økologi op."

Kirstine Jørgensen,
kvægkonsulent, Landscentret | Økologi

"Tilbuddene er udtryk for en meget seriøs og målrettet indsats fra vores side," siger marketingchef hos Arla, Jesper Friis:

"Vores mål for 2011 er, at vi skal indveje 90 mio. kg mere økomælk end i dag. Det svarer til, at vi skal skaffe omkring 35 nye økologiske mælkeproducenter om året."

Indtil videre ser det ud til at lykkes. Ifølge Landscentrets egen undersøgelse har netop 44 mælkeproducenter vist interesse i at lægge om. Men om Arla har flere kort oppe i ærmet, hvis det ikke lykkes at skaffe producenter nok, vil marketingchef Jesper Friis ikke ud med:

"Nu afventer vi og ser, om de nye tiltag ikke er tilstrækkelige."

/Torsten Lind Søndergaard

Er du til økologi? »

Undgå at købe B-streptokokker »

Kontrol med medicin-overtrædelser »

Arla påbegyndte den første økologiske mælkeproduktion i 1988. I dag har Arla 300 økologiske andelshavere i Danmark og yderligere 300 i Sverige. Samlet set aftager Arla 69 pct. af al økologisk mælk i Danmark.

De økologiske besætninger er i gennemsnit større end de konventionelle. Fra 2006 til 2007 havde en gennemsnitlig konventionel besætning 94 køer af stor race, mens de økologiske brug havde 108.

Søren Sylvest Nilausen
øko­logi­chef,
Landscentret | Økologi

Hvad bremser økologien?

Forbrugernes efterspørgsel efter økologiske produkter og mælkeprodukter i særdeleshed er stigende i disse år. Ja, faktisk viser de seneste tal, at salget af økologi i Danmark er steget med 23 pct. Det er én af de største stigninger i Europa. Det er positivt og noget at hilse velkommen.

Mindre godt er det derimod, at butikkerne til tider har svært ved at skaffe de ønskede produkter og i de rette mængder. Der er simpelthen et underskud af varer, fordi der i bund og grund er mangel på økologiske producenter.

I de økologiske kredse har man undret sig over, at der ikke er flere konventionelle landmænd, der vælger at lægge bedriften om. For hvis man ikke gør det i en tid som denne, med mærkbart bedre priser på de økologiske produkter samt gode afsætningsmuligheder, hvornår gør man det så?

Derfor bad Fødevarerministeriet i foråret 2007 Forskningscenter for Økologisk Jordbrug og Fødevarer­systemer (FØJO) om at forestå en analyse af de barrierer, som konventionelle landmænd støder på, når de ønsker at omlægge til økologisk drift. Resultatet af undersøgelsen skulle ligge klar til juni, og vi venter med spænding. For der er ingen tvivl om, at vi bliver nødt til at have overblik over de faktorer, der forhindrer flere i at lægge om. For med klare resultater i hånden har vi de bedste forudsætninger for at rydde forhindringerne af vejen.

Er du til økologi?

tema Erhvervspolitisk konsulent i Dansk Landbrug Kirsten Lund Jensen har i en undersøgelse spurgt 1.000 landmænd om deres tanker vedrørende økologi. Undersøgelsen viser, at kvægbrugere er mere positive over for økologi end svinebrugere og planteavlere. Således svarer 14 pct. af kvægbrugerne, at de overvejer at lægge om, mens det kun er 6 pct. af svinebrugerne. Dog svarer 24 pct. af de adspurgte kvægbrugere, at de ikke går ind for den økologiske produktionsform, mens 19 pct. svarer, at de ikke orker den megen administration og kontrol. Dansk Kvæg Nyt har spurgt tre kvægbrugere, om de ønsker at være økologer.

/Torsten Lind Søndergaard

Peter Christensen
I/S Nørvang, Hobro
115 Jersey, 190 ha

■ "Jeg er glad for at være økolog. Men jeg er også glad for, at det er malkekøer, jeg lever af.

For køer og økologi passer sammen som fod i huse," siger Peter Christensen, der sammen med sin makker lagde bedriften om til økologi i 1995. Men selv om økologi og køer går godt sammen, er det ikke udelukkende en dans på roser.

"En økologisk ko skal have mindst 1,5 ha jord pr. dyr, og det gør det enormt vanskeligt at udvide bedriften. Vi har lige købt 45 hektar jord til en formue, men jorden stødte op til vores ejendom, så der var ikke noget at gøre. Det er alfa og omega med en god arrondering."

Peter Christensen sælger bedriftens mælk til Thiese Mejeri, for de giver mere for jersey­mælk end Arla, der giver den samme kilopris uanset fedtprocent.

Bjørn Sørensen
Rosdalsgaard, Stenild
150 SDM, 153 ha

■ Rosdalsgaard lagde om til økologi i 1998, men da Bjørn Sørensen skulle være kompagnon, var det nødvendigt at udvide med 50 køer og opkøb af mere jord. Derfor kunne regnskabet kun gå op ved at lægge tilbage til konventionel drift – en beslutning, Bjørn Sørensen ikke har fortrudt:

"Jeg er enormt glad for at være konventionel landmand i dag. Men det er ikke fordi, jeg har noget imod økologi, og hvis jeg havde 100 ha jord mere, så ville jeg måske også gå tilbage."

Siden Bjørn Sørensen er vendt tilbage til den traditionelle drift, er ydelsen steget, og der er mange erfaringer fra tiden som økolog, som Bjørn Sørensen drager god nytte af i dag. Men grundlæggende mener han, at usikkerheden ved økologisk drift er for stor. Han indrømmer dog, at han overvejer at tage imod Arlas tilbud om et omlægningstjek – bare for at være på den sikre side.

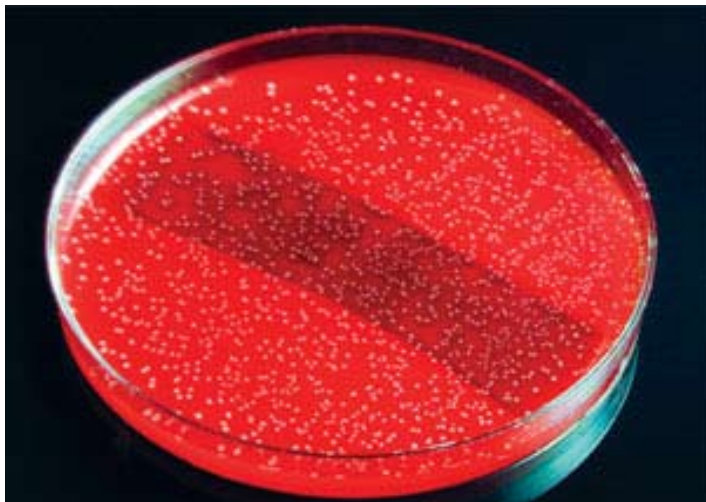

Peter Kristensen
Ravnholtlund, Kjellerup
240 SDM, 120 ha

■ "Jeg vil ikke lægge om til økologi, men jeg respekterer de landmænd, der gør det. Og jeg er da heller ikke blind for, at man skal være en overordentlig dygtig landmand, hvis man skal tjene penge som økolog. Men for mig er det pengene, der driver værket. Hvis der ikke er penge i det, så gider jeg ikke, og det vil blive frygteligt dyrt, hvis jeg skulle lægge om," siger Peter Christensen, der generelt er skeptisk over for økologien:

"På en måde er konventionelle landmænd jo halvøkologer i dag. Man har sat gødningsmængden så langt ned, at der ikke er nok proteiner i brødhveden i dag. Derfor importerer man hveden fra Tyskland, der ikke har de samme skrappe krav som herhjemme, og så er vi jo lige vidt."

Peter Kristensen indrømmer også blankt, at han nødigt ville undvære Roundup'en, så han kan få ryddet op i al ukrudtet ude på markerne.

Kvægbrugerne er bedre tjent med, at streptokokkerne bliver i petriskålen, som her på billedet, frem for i besætningen.

Tjek selv for B-streptokokker

Ejer har oplysningspligt, hvis hans besætning er smittet med B-streptokokker. Men tjek selv for en sikkerheds skyld.

For få år siden måtte besætninger smittet med B-mastitis ikke sælge malkende dyr til levebrug. Men det forbud faldt bort i 2005.

Det er dog stadig sådan, at ejeren eller den ansvarlige for en mælkeleverende besætning, der er smittet med B-mastitis, skal give meddelelse herom til alle, der kommer i kontakt med besætningen.

Smittede køer må altså gerne sælges til levebrug, men sælger har pligt til uopfordret at oplyse om smitte med B-streptokokker.

Sælger er erstatningspligtig

Hvis køber vil undgå indløb af dyr med B-mastitis, må han altid huske at sikre sig oplysning om dette og betinge sig, at leverede dyr ikke er smittede.

Hvis sælgers besætning er smittet med B-mastitis, må man enten nøjes med at købe dyr, der ikke er blevet malket i sælgers besætning, eller helt undlade at købe fra besætningen.

Sælger vil være erstatningspligtig, hvis han ikke har oplyst om situationen, og køber senere opdager problemet. Men erstatnings-

pligten er i praksis begrænset til de dyr, der er blevet malket i sælgers besætning.

Tjek selv oplysningerne

Oplysning om smitte med B-streptokokker kan findes ved opslag i CHR på internettet, som enhver har fri adgang til. Adressen er www.glr-chr.dk.

Køber vil således altid kunne nå at indhente oplysning om sælgers status, inden det er nødvendigt at malke et indkøbt dyr. Det betyder, at køber har mulighed for selv at forhindre smitten, og derfor vil køber ikke kunne få erstatning for spredning af smitte med B-mastitis i egen besætning.

Det gælder i øvrigt ved forebyggelse mod indkøb af alle smitsomme sygdomme, at køber bør undersøge og spørge til sælgers status.

Malkende dyr fra besætninger med B-mastitis må ikke deltage i dyrskuer og andre samlinger af malkekæver, hvor malkning kan finde sted. Kvier og tyre fra besætningerne må gerne deltage.

/Landskonsulent
Ole Klejs Hansen, RYK

Løsning på handyrpræmien

Kravet til handyrpræmien ventes ændret til, at veterinære frister kun skal være overholdt af producenten selv.

Kravet om, at reglerne for mærkning og registrering skal være overholdt i hele dyrets levetid for at udløse handyrpræmie, ser ud til at blive lempet.

På mødet i EU's landbrugsministerråd i februar rejste den svenske landbrugsminister de strammere kriterier. Han ønskede hurtigst muligt positive signaler i retning af en lempelse, så producenterne kan få en afklaring.

Kommissionen vil arbejde på en løsning for 2008 og fremad. Det informerede de Rådet om, efter at den svenske minister var blevet støttet i sit krav om en løsning af den østrigske, danske, franske, hollandske og portugisiske delegation. Kommissionen stiler mod

at vedtage en ændring for 2008 inden sommerferien, så praksis fra før stramningen bliver genindført. En separat løsning for året 2007, evt. i forbindelse med udbetalingen, var stadig under overvejelse, da der ikke kan lovgives med tilbagevirkende kraft

Frister skal overholdes

EU-dommen om de koblede præmier, som blev afsagt i maj 2007, ville indebære, at man kunne miste præmier for forsinkede indberetninger – også for handlinger, man ikke selv var herre over. Løsningen ventes at gå ud på, at de veterinære frister i henhold til præmieordningen skal være overholdt i holdeperioden. Det ser hermed ud til, at problemet bliver løst fornuftigt, så det er producenten selv, der skal have orden i tingene for at få præmie.

/K.B. Lind Pedersen

» RÅDGIVNING

Besked om prøveresultater på sms

Nu kan du få elektronisk besked fra Dyreregistrering, når der er nye udskrifter klar.

Biip biip – nye ParaTB-udskrifter klar for CHR-nr. xxxx.

Sådan lyder det, hvis du har tilmeldt dig sms-tjenesten i Dyreregistrering. Nu har du mulighed for at få direkte besked via sms eller på e-mail, når der er resultater klar.

Det betyder, at du for eksempel kan få besked med det samme, hvis der er kommet nye resultater ind for paratuberkulose eller salmonella.

For at du kan bruge de forskellige services, skal du være tilmeldt i Dyreregistrering.

Rådgiver får samme besked

Også din rådgiver kan få besked om dine resultater. Rådgiveren har nemlig mulighed for at tilmelde sig beskedservice fra de besætninger, han rådgiver i. Det er praktisk, hvis for

eksempel rådgiver og landmand har aftalt at snakkes ved, når resultaterne er klar.

Mange muligheder

På nuværende tidspunkt er der mulighed for at få besked på sms eller e-mail om:

- Meddelelser fra RYK / Dansk Kvæg
- Når nye salmonellaudskrifter er klar
- Ved bestilling af akut hændelsesliste
- Når nye ParaTB-udskrifter er klar
- Kontrolleringen er beregnet
- Kontrolleringsfej.

Der kommer løbende nye muligheder for beskedservice via sms eller e-mail. Du kan se de dem alle i Dyreregistrering.

Det koster 1 kr. pr. sms og 70 øre pr. e-mail.

/Kirsten Marstal

Kontrol med overtrædelser ved brug af medicin

Antal tilfælde af overtrædelser ved anvendelse af medicin i kvægbesætninger er steget svagt, men er fortsat lavere end i 2003 og 2004. Det viser Fødevarestyrelsens seneste rapport.

Hvert år kontrollerer Fødevareregionerne, ved uanmeldte besøg, medicinforbruget i et antal danske husdyrbesætninger. Disse besøg har siden 2003 været "risikobaserede". Det vil sige, at besøgene foretages i besætninger, hvor man har en begrundet mistanke om, at der foregår ulovlig brug af medicin. Den risikobaserede kontrol betyder, at man får afsløret væsentligt flere overtrædelser end ved den gamle stikprøvekontrol.

Af Fødevarestyrelsens rapport fra november 2007 fremgår det, at der i 2006 var overtrædelser i knap 17 pct. af de 90 danske kvægbesætninger, som fik kontrolbesøg. Det er en stigning i forhold til 2005, hvor tallet var 14 pct, men det er stadig kun ca. halvdelen i forhold til 2004 og 2003. Kontrollen viste, at andelen af overtrædelser var større i de små kvægbesætninger – nemlig ved 21 pct. af besøgene.

Blandt dyrlæger blev der i alt foretaget 40 kontrolbesøg i 2006. Det gav sanktioner ved 35 pct. af besøgene mod 48 pct. i 2005

Typiske overtrædelser

De overtrædelser, man typisk konstaterer i besætningerne, er i følge rapporten manglende eller mangelfulde medicinoptegnelser, ulovlig opbevaring af lægemidler som følge af udløbet ordinationsperiode eller manglende anvisning fra dyrlægen. Desuden ulovlig anvendelse af lægemidler, hvor dyrlægen ikke har indledt behandlingen. Anvendelse af lægemidler uden dyrlægeanvisning eller i strid med en dyrlægeanvisning betragtes som en alvorlig overtrædelse.

I 2006 blev straffen for overtrædelse skærpet, så bødestørrelsen for overtrædelser, der hidtil havde kostet 1.000-3.000 kr., blev hævet til 3.000-12.000 kr. Vi ved, at disse overtrædelser har pressens bevågenhed. Rådgivning og agtpågivenhed skal være med til at sikre færre overtrædelser fremover. Du kan finde hele Fødevarestyrelsens rapport på www.fvst.dk under dyresundhed.

/Jørgen Katholm

Ulovlig opbevaring og anvendelse af medicin betragtes som en alvorlig overtrædelse. Billedet viser en beslaglæggelse foretaget af Medicinrejseholdet. Foto: Fødevarestyrelsen.

» REGISTRERING

Registrer korrekt når du udstiller

Q-feber

– på russisk og engelsk

Nu kan kvægbrugere tilbyde de udenlandske medarbejdere information om Q-feber på både russisk og engelsk. Det danske faktablad er blevet oversat og kan findes på www.lr.dk/qfeber

Faktabladet giver en kort og klar beskrivelse af, hvad q-feber er, og hvordan man som kvægbruger skal forholde sig til sygdommen.

/Kirsten Marstal

Husk, at det er lovpligtigt at registrere dyrene, når de skal på dyrskue.

"Mange landmænd gør det ikke. Men det skal de."

Konsulent Hanne Klejs Hansen, Dansk Kvæg har den skrappe stemme på, når hun snakker korrekt registrering af dyr til årets dyrskuer.

"Grunden til, at det er så vigtigt at få dyrene registreret, er jo, at vi ellers ikke har en chance for at følge dy-

rene, hvis der skulle ske sygdomsudbrud," fortæller hun.

Som køb og salg

Korrekt registrering vil sige, at dyrene skal registreres som hhv. køb og salg, når de skal af sted på dyrskue, og når de hjemtages igen. Det vil sige kode 50, når dyret skal af sted og kode 51 for hjemtagning. De ansvarlige for dyrskuet skal oplyse skuets CHR-nummer. Indberetningsfristen er som for al anden lovpligtig registrering

syv dage. Følger man ikke reglerne, kan man fanges i krydsoverensstemmelsen.

Nogle dyrskuer tilbyder at registrere for landmanden. Det vil Hanne Klejs Hansen imidlertid ikke anbefale.

"Vi har før set, at en landmand har meldt 10 dyr til, men kun dukker op med syv. Derfor er det sikreste, at han selv registrerer sine dyr – og det er hans ansvar, at det bliver gjort korrekt," siger Hanne Klejs Hansen.

/Kirsten Marstal